

Mäkiýan käkilik

Category: Hekaýalar, Kitapcy

написано kitapcy | 22 января, 2025

Mäkiýan käkilik MÄKIÝAN KÄKILIK / bolan waka

Bu wakany maňa Serdar etrabynyň Çerkezli etrabynyň ýaşulusy, dokuz onluguý arka atan baýry çopan Gara aga gürrüň berdi.

– Bu gürrüň bermekçi bolýan wakam mundan 25 ýyl öň meniň goýun çopany bolup işleýän wagtlarymda bolupdy. Şol wagtda häzirki Serdar şäherinden takmynan 300 kilometr demirgazykda kolhozyň malynы bakýardym. Maňa kolhozymyz täzeje 12-lik tüpeň bilen 150 sany ok beripdi. Men ökde awçy bolmasam-da towşandyr, käkilik atan bolýardym. Çolugyma Berdi diýerdiler. Ol ýaş oglandy, bir aýdanymy iki gaýtalatmazdy, düşbüjedi.

Günlerde bir gün nahar taýýarlap, Berdini çağyrmak üçin egnime ýeke nilli tüpeñimi alyp esli ýere gitdim. Ýol boýy aýdyma hiňlenip gelýärin. Goşa 300 metr çemesi golaýlaşanymda, meniň gözüm kiçiräk tümmegiň üstünde oturan iki sany maral käkiligé düşdi. Käkilikler owadandy, dag käkiligine garanynda tas iki essä golaý ulurakdy. Men olara tarap bilesigelijilik bilen golaýlaşsam-da, olar menden kän bir gaçyp durmadylar. Şonuň üçin ur-tut käkilikleriň golaýyna baryp tüpeñime ok saldym, soňra hem çakmagymy çekdim-de, nyşana aldym hem-de iki käkilik bir nokada gelen dessine mäsäni gysyp goýberdim. Ylgap tümmege barsam, bir käkilik ganatyny ýaýyp, ölüp ýatyr. Halallyk üçin damagyny çaldym-da, ony alyp, goşa tarap gaýdyberdim.

Ýolda gelýärkäm «Etimiz-ä kändi, şu käkiliği atmaly hem däl ekeni, aý gara nebsimi saklap bilmän, ataýdym-da, aw eti delje etdir-dä» diýip, içimi gepledip gelýän. Onýanca Berdijanam ýetip geldi. Bir seretsek, biziň baş-alty ädimlik gapdalymyzda ýaňky meniň atan käkiligimiň taýy dur. Meniň uran käkiligim erkek käkilikdi. Ol mese-mälüm bildirip durdy. Mäkiýan käkilik bolsa taýyny ýitirip, meniň yzyma düşüp gaýdyberipdir. «Taýymy aldyňyz, indi menem nätseňiz şeýdiň» diýýän ýaly gös-göni goşa gelip, gorkman-ürkmän golaýjygymyzda dur. Men bu ahwalata bir hili bolup, elimdäki käkiliği taýyna tarap zyňyp goýberdim.

Ýöne käkilik ýerinden gymyldaýynam diýenokdy. Berdi oña tarap birki ädim ätdi-de:

– Muňa seret-le, ol hakyt aglap dur – diýip, geň galyjylyk bilen meniň ýüzüme seretdi. Menem käkilige golaýlaşyp seretsem, hakykatdanam onuň gözlerine ýaş aýlanypdyr. Yüregim ersip gitdi. Ýone etjek alajym ýokdy. Meniň ýöwselläp durşuma gynanjyndanmy, nämemi, Berdi birden:

– Gara däde, aý, bolynna görä bu janawary-da tüpeňläýsek nädýä? – diýdi-de, tüpeňe tarap ýoneldi. Ol tüpeňi eline alyp, oña ok salmakçy boldy. Men öñki gynanjyma näderimi bilmän durkam Berdijanyň bolşuna gaharlanyp, tüpeňi onuň elinden aldym-da, hol beýlæk taşlap goýberdim. Käkilik bolsa «Yüregim-ä paraladyňz, indi janymam alyň-da» diýýän ýaly garaja gözlerinden ýaş döküp durşuna duran ýerinden gymyldanokdam.

– Meniň mäkiýan käkiliğiň bolup durşyna damagym dolup: «Eý Taňrym, men bir hata iş etdim. Bu bir töötänlilikden boldy. Meni bagışlaweri, eden günämi geçeweri» diýip pyşyrdadym. Eger men başarıyan bolsam şol wagt ölen käkilige jan berip, deregine özüm ölmäge taýýardym. Emma tebigatyň öz kanuny bar.

Şol wakadan soñ ýene 3-4 gün dagy şu ýerde bolduk. Her günem mäkiýan käkiliğiň bize naýynjar seredip duranlygyna gözümüz düşýärdi. Goýun itlerimizem şol käkiliği gördüğü bir çyňsaýardylar-da, ýatyberýärdiler. Haýwanlaram bir-biriniň ýagdaýyna düşünýän bolara çemeli. Ona rehimleri gelýän ýaly azar bermeýärdiler.

Bir gün Berdijana «Aý, şol guş ýaralanan bolaýmasyn, bar, gör» diýdim. Ol tutjak bolsa käkilik uçup aňyrrak süýşdi. Sag ekeni. Onuň saglygyna ikimizem begendik. Yzyndan hem ýanyna bir gysym tüwi ownugyny sepdik we bir taňnyr suw goýduk. Hiç haýsyndanam datmady. Şundan soñ men çolugyma «Berdijan, bu ýerden göçelim men mundan artyk bu ýerde galyp biljek däl» diýdim.

Şeýdip goşlarymyzy düýä ýükläp göçme bilen bolduk. Şonda men öz içimden galan ömrümde aw atmajaklygyma kasam içdim.

Hawa, ondan bări tegelek çärýek asyr geçdi. Onda-da men şol wakany asyl hakydamdan çykaryp bilemok. Özem göwnüme bolmasa şol mäkiýan käkilik häzir-häzirlerem şol goýun bakan gyrymda

taýyny gözläp ýören ýaly bolup dur – diýip, ýaşuly çopan
gürrüñini tamamlady.

Nepesdurdy NURJANOW. Hekaýalar